

**VALSTYBINIO MOKSLINIŲ TYRIMŲ INSTITUTO GAMTOS TYRIMŲ CENTRO 5
METŲ VEIKLOS GAIRĖS
2025–2029 m.**

SANTRAUKA

Parengė dr. Ričardas Paškauskas, Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centro Algologijos ir mikroorganizmų ekologijos vyresnysis mokslo darbuotojas; tel.: +37068037906; el. pastas: ricardas.paskauskas@gamtc.lt

IŽANGA IR VIZIJA

Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras (GTC) yra Lietuvos mokslo bendruomenės narys, atliekantis esminius biologinės ir geologinės įvairovės tyrimus, formuojantis mokslu grįstus sprendimus ir prisidedantis prie šalies bei tarptautinių aplinkosaugos, bioįvairovės ir klimato iššūkių įveikos. 2025–2029 m. GTC sieks tapti moderniu, tarptautiniu mastu pripažintu tyrimų centru, kuris vienija mokslininkus, jaunąją tyrėjų kartą, partnerius iš viso pasaulio bei visuomenę.

Mūsų vizija – **sukurti tarptautinėje erdvėje pripažintą, pažangią ir dinamišką mokslo instituciją**, kurios tyrimai ne tik praturtina mokslinį žinių pagrindą, bet ir generuoja konkrečius sprendimus tvariam aplinkos, išteklių ir visuomenės vystymui.

STRATEGINIAI PRIORITETAIR TIKSLAI

1. Tarpdisciplininių mokslinių tyrimų plėtra

Siekiame sukurti naują kokybę GTC moksliniuose tyrimuose, akcentuodami **tarpdisciplininius ir inovatyvius projektus**, sprendžiančius tokias globalias problemas kaip klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas, gamtos išteklių tvarus valdymas ir aplinkos tarša. GTC tyrėjai kartu su partneriais dirbs prie sprendimų, galinčių prisidėti prie ekosistemų atkūrimo, tvarios bioekonomikos vystymo ir aplinkos apsaugos technologijų kūrimo.

Priemonės ir veiksmai:

- Naujų tarpdisciplininių tyrimų grupių kūrimas, aprėpiant biologijos, geologijos, molekulinės biologijos, ekologijos ir aplinkos inžinerijos sąsajas.
- Reguliari finansavimo iniciatyva pilotiniams ir eksperimentiniams projektams skatinti.
- Kasmetiniai tarpdisciplininiai seminarai ir konferencijos, kuriuose dalyvaus GTC mokslininkai ir tarptautiniai partneriai.

Rezultatai:

- Įsteigti bent 3–5 naujas tarpdisciplines tyrėjų grupes.
- Kasmet publikuoti iki 150 publikacijų leidiniuose referuojamuose ir turinčiuose citavimo indeksą duomenų bazėje *Clarivate Analytics Web of Science*, atliepančių globalius iššūkius.

- Kasmet dalyvauti 2–3 ES „Europos Horizonto“ programos konsorciumuose kasmet.

2. Partnerystės ir bendradarbiavimo stiprinimas

Tik stiprindami tarptautinį bendradarbiavimą galėsime siekti aukščiausių rezultatų. GTC plės partnerystes su užsienio mokslo institucijomis, tarptautiniais tinklais bei skatins glaudesnę bendradarbiavimą su verslu ir valstybės institucijomis.

Priemonės ir veiksmai:

- Tikslinės stažuotės ir tyrėjų mainai su užsienio institucijomis.
- Aktyvus dalyvavimas tarptautiniuose forumuose, konferencijose ir ekspertų grupėse.
- Bendradarbiavimo sutartys su verslo sektoriaus įmonėmis, orientuotos į technologijų perdavimą ir mokslinių rezultatų komercializavimą.

Rezultatai:

- Kasmet paruošti bent 7–8 naujus tarptautinius projektus.
- Per 5 metus suorganizuoti 15–20 bendrų iniciatyvų su verslo ir viešuoju sektoriais.
- GTC aktyvi narystė keliuose naujuose tarptautiniuose tinkluose.

3. Žmogiškųjų išteklių ugdymas

GTC sėkmė neatsiejama nuo mokslininkų ir tyrėjų talentų ugdymo bei pritraukimo. Sieksime kurti patrauklią aplinką, kurioje kiekvienas tyrėjas galėtų augti ir tobulėti, skatinant jaunųjų mokslininkų karjerą bei tarptautinį mobilumą.

Priemonės ir veiksmai:

- Efektyvios mentorių programos jaunesiems tyrėjams.
- Lanksti darbo politika, skatinanti inovatyvią ir kūrybišką aplinką.
- Kompetencijų tobulinimo mokymai (projektų rengimas, mokslo komunikacija ir kt.).

Rezultatai:

- Kasmet pritraukti 10–15 naujų perspektyvių mokslininkų.
- Padidinti užsienio tyrėjų dalį iki 10 %.
- Stiprinti doktorantūros ir podoktorantūros studijas.

4. Infrastruktūros modernizavimas ir finansinio tvarumo stiprinimas

GTC infrastruktūra yra pagrindas vykdyti pažangius tyrimus. Pasinaudojant viešosios įstaigos statusu, inicijuoti naujų pastatų statybą Lauko bandymų stotyje, Vilniuje ir šiuolaikiškų laboratorijų kūrimą juose.

Priemonės ir veiksmai:

- Modernių laboratorijų ir mokslinių kolekcijų saugyklų projektavimas.
- Projektinės veiklos didinimas, skatinant tarptautinių grantų ir privačių investicijų pritraukimą.
- DI ir bioinformatikos sprendimų integracija į infrastruktūros modernizavimą.

Rezultatai:

- GTC projektinės pajamos sudarys 25–35 % biudžeto.
- Parengtas ir įgyvendinamas planas naujiems infrastruktūros objektams statyti.

5. Mokslo rezultatų sklaida ir inovacijų taikymas

Tyrimų rezultatai turi pasiekti visuomenę, verslą ir politikos formuotojus, kuriant praktinius sprendimus. GTC aktyviai populiarins mokslą per viešuosius renginius, „piliečių mokslą“ ir inovacijų skatinimą.

Priemonės ir veiksmai:

- Mokslo rezultatų viešinimas atviros prieigos platformose ir viešose paskaitose.
- Inovacijų/žinių perdavimo skyriaus įkūrimas, skatinantis technologijų komercializavimą.

Rezultatai:

- Kasmet organizuoti bent 15 viešų renginių.
- Įgyvendinti 2–3 „piliečių mokslo“ projektus per metus.
- Užregistruoti 2–3 patentų paraiškas.

6. Indėlis į Europos prioritetus ir Lietuvos strategiją

GTC veikla tiesiogiai įsilieja į Europos žaliojo kurso, bioįvairovės apsaugos ir klimato politikos tikslus, taip pat įgyvendins Lietuvos 19-osios Vyriausybės programos prioritetus tvarumo, inovacijų ir aplinkosaugos srityse.

Rezultatai:

- Dalyvavimas bent 2–3 ES prioritetams skirtuose projektuose.
- Ekspertinė GTC mokslininkų veikia Europos lygmens darbo grupėse.

APIBENDRINIMAS

Gamtos tyrimų centro 2025–2029 m. gairės yra ambicingas planas, kuriuo siekiama sukurti šiuolaikišką, dinamišką ir tarptautiniu mastu pripažintą mokslo instituciją. Stiprindamas mokslinius tyrimus, tarptautinį bendradarbiavimą, infrastruktūrą ir talentų ugdymą, GTC prisidės prie tvaraus Lietuvos ir Europos vystymosi bei užtikrins ilgalaikę mokslinę vertę ateities kartoms.